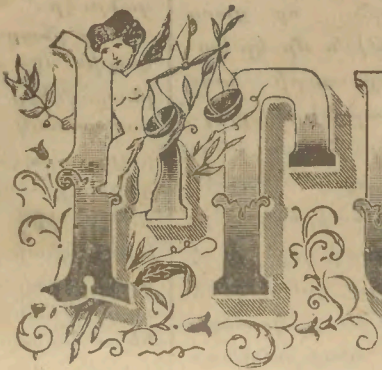

ՊԱՅՄԱՆՔ

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ
Տարեկան . . 12 ձր.
Վեցամսեայ . . 6 "
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ
Երկու քիւ մեկ ծառով
Տարեկան . . 14 ձր.
Վեցամսեայ . . 7 "
ԱՍԵՐԻԿԱ
Տարեկան 2.60 ձորս
Վեցամսեայ 1.50 "
4 Ա. Ն. Խ. Գ.

Լ Ր Ա Գ Ի Ր

Ա Ջ Գ Ա Յ Ի Ն Ե Ի Ք Ա Ղ Ա Ք Ա Կ Ա Ն

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹ ԸՄԵՆ ԶՈՐԵՔՇԱՐԹԻ ԵՒ ՇԱՐԱԹ

Դրանոցման տոնը
20 ամսիկի

Հ Ա Ս Յ Ի

Rédaction du journal

„Iravounk“

VARNA (Bulgarie)

Редакция

на вѣстникъ

„Иравункъ“

ВАРНА

Գրութիւնք եւ
լեւ տրուիր

ՀԱՅԵՐԸ

Ե Ի

ՍԱԿԵԴՈՆԱՑԻՆԵՐԸ

ԴՈՒՍԻՈՑ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒԹԻՒՆ ԵՐԸ

(Շար. Աստուրի քիւնէն և վերջ)

Ահա ի՞նչ կերպով վարուեցաւ Նիքոլա Բ. ի կառավարութիւնը քրիստոնեայ ազգութեան մը հետ զոր իր նախարարները պատիւ կը տեսնէին պաշտպանել, Անոնց եկեղեցիները կը կապտէ, անոնց վարժարանները կը փակէ և բոլորքէն քաջութիւն ունեցող եւ կեղեցիկները կամ աշխարհապաշտները կը բանտարկէ կամ հրացանի հարուածներով կը ցրէ ունէ։ Տարաբաղդների տարաբաղդ ժողովուրդ. հոն թուրքէն կը ջարդուի, հոն Ռուսէն կը կոտորուի։ Եւ այս ժամուս երկուքէն մահմետականը չէ որ աւելի վտանգաւոր կը թուի անոր զի Ասիոյ թուրքերը կամ քիւրդերը որչափ ալ վայրագ ըլլան, ամեն օր չեն կրնար կոտորել, մինչդեռ սելջուկները Զարին պաշտօնեաները, իրենց ուսուցումի քաղաքականութեամբը, ազգութեան բուն իսկ սղույն կապառնան։

Արդարեւ տարաբաղդ ժողովուրդ, որ կը կարծէր ապաստան մը գտնել ռուսական արծուին թեւերուն տակ, և որ այսօր կ'աշխարհէ իր ազգային եկեղեցւոյն գլուխը սեղմուած տեսնելով սեւ արծուին մազիկներուն մէջ։

Եւ մենք ֆրանսացիք, որ կը զարմանայինք ահարկու ջարդերու պահուն կայսերական կառավարութեան ցոյց տուած թուլութեան դէպի այն հայերը, որոնց ապահովութիւնը ձեռք ձգելու պահանջները կընէր Ս. Ստեփանոսի և Պերլինի մէջ։

Ս. Ստեփանոս, Պերլին, ո՞րչափ հեռի ենք այդ հռչակաւոր դաշնագրերէն, և ո՞րչափ միամտօրէն կ'աղաղակի կը թուինք ռուս գլխաւորութեան, երբ պարզամտութիւնը կ'ունենանք անոր միտքը բերելու քրիստոնէից պաշտպանութեանը վերա-

բերելու պարբերութիւնները, զորս այն ատեն իրեն պարտիք կը համարէր ներագրել Եւրոպայի դաշնագրերուն մէջ։ Ո՛ր է Ալեքսանդր Բ. ի Ռուսաստանը, ազատարար Զարեհ Ռուսաստանը որ կը հպարտանար Արեւելքի քրիստոնեաները ազատագրելու պաշտօնովը։ Հայք և Մակեդոնացիք ի զաւր կը փնտռեն զայն։ Յանօգուտ կը յաճախեն անոր յիշեցնելու իր երբեմնի խոստումները և վաղեմի աւանդութիւնները։

Հեռի է արդէն այն ժամանակը, ուր Ռուսիան իրեն կ'աշխարհէր իր վերագրէր Արեւելքի մէջ եթէ ժողովրդական Ռուսիան ատոր կը հաւատայ դեռ, պաշտօնական Ռուսիան ուրացած է զայն, հրաժարելով իր աւանդութիւններուն լուսաւորչէն, գոնէ Արեւելքի մէջ, իր հինաւորաց, վեհանձն և փառապատիւ շողջողուն քաղաքականութիւնէն։ Ի՞նչ օրինակ, առէք իր նորագոյն քաղաքականութիւնը հայկական կամ մակեդոնական գործերուն մէջ։ Հոն մարդասիրական վեհանձնութեան կամ քրիստոնէական համերաշխութեան հիւլէ մը անգամ չպիտի գտնէք, այլ միայն հաշիւներ և կարգադրութիւններ, ազգեցութեան առեւտուրներ, եթէ Պաւլարիոյ մէջ իր ամբողջ ազգեցութիւնը չկորսնցնելու համար, Պաւլարիոն կը տօնէ ազատարար պատերազմին 25րդ տարեկարծը, միւս կողմէն ամեն բան կընէ խեղճելու համար Շիպակայի հանդէսներուն Պաւլարիոն սրտին մէջ արծարծած ազգային վերջնաքները, զորս անխոհեմ կը գտնէ։ Եւ կարծես իրաւունք տալու համար իր այն հակառակորդներուն, որ բնաւ չհաւատացին անոր անշահախնդրութեանը, այլ ևս իրապաշտ քաղաքականութեան մը միայն հետեւիլ կուզէ Արեւելքի մէջ, ինչպէս և այլուր։ Թող ջարդուին քրիստոնեաները իր հին պաշտպանեալները, միայն թէ իր գլխաւորապէս կարգադրութիւնները չխանդարտին։

Նիքոլա Բ. ի Ռուսիոյ ուշադրութիւնը այլեւս դէպի Մայրագոյն Արեւելքը դարձած է, դէպի Մանչուրիա, դէպի Չինաստան, ուր կը յուսայ գրական ոգուտներ ու նոր երկիրներ ձեռք բերել։ Եւ այս տարաբաղդի մտադրաւորները, այս առիտի երկիրներու ցանկութիւնները կը ծածկէ խաղաղասիրութեան դիմակով։ Որպէս թէ, Արեւելքի քրիստոնեաները փրկելու, անոնց պէտք եղած երաշխաւորութիւնները ապահովելու համար հարկ ըլլար զէնքի դիմել կա՛մ լքանել իր Մայրագոյն Արեւելքի ձեռնարկը։ Որպէս թէ, Թուրքիայէն անհրաժեշտ բարենորոգումները ձեռք բերելու համար, Զարը ստիպուած ըլլար Ռուսիոյ եւ Եւրոպայի գլխուն թափել պատերազմի ամեն չարիքները։

Նեղ և փոքրահոգի քաղաքականութիւն, անհեռատես քաղաքականութիւն. որ խաղաղութիւնն ապահովցնել կը կարծէ, բայց իրօք կը վտանգէ զայն զայրացունելով Մակեդոնացիները և իշխանապետութեան պաւլարիները, վեհերոտ քաղաքականութիւն, որմէ պիտի ամչնային Նիքոլա Ա. և Ալեքսանդր Բ. կայսրերը, քաղաքականութիւն անարժան այն մեծայաղթ կայսրութեան, որ այնչափ քիչ վտանգութիւն ցոյց կուտայ ինքն իրեն ու իր բարոյական տիրութեան։ զի Մակեդոնացիներուն ու Հայերուն կոտորածը դադարեցնելու համար, Եւրոպային անոնց խոստացած երաշխաւորութիւններն ապահովցունելու համար կը բաւէր, ինչպէս միշտ կրկնած եմք, Եւրոպական դեսպանաժողովի մը գումարումը Ռուսիոյ նախաձեռնութեամբ։

Կրէտէի ազատարար տէրութիւնները՝ Փրանսան, Անգլիան, Իտալիան ուրախութեամբ պիտի պատասխանէին Ռուսիոյ կոչին. գալով միւսներուն, Աւստրո-Հունգարիայի, և նոյն իսկ Գերմանիայի, անոնք ալ միւսներուն պիտի հետեւէին։

Իրաց այս վիճակին մեր ու-

նեցած կատարեալ ծանօթութիւնը և Ռուսիոյ տատամսութիւնը իրեն պատկանած այս նախաձեռնութեան ձեռնարկելու, իրաւունք կուտան մեզ հաստատելու որ Արեւելքը աւերող և մարդկութիւնը սոսկացող զարհուրելի դէպքերուն գլխաւոր պատասխանատուութիւնը մեր դաշնակիցներուն վրայ կիյնայ։ Եթէ Եւրոպայէն Հայաստանի և Մակեդոնիոյ քրիստոնեայ ժողովրդոց երաշխաւորուած բարենորոգումները մեռեալ տառ մնացին, եթէ Պերլինի դաշնագիրն իսկ, որոյ պարտաւորութիւններն յիշեցնելու անգամ չը համարձակեցան Աւստրո-Ռուսական ծանօթագրերը, սնանկացած ըլլալ կը թուի, պատճառը Ռուսիան է որ դրժեց իր խոստումներուն և իր աւանդութիւններուն։

Արդարեւ, երբ քննենք ինչ որ անպատիւ կերպով տեղի կ'ունայ Հայաստանի և Մակեդոնիոյ մէջ, մեր հիւսկատոններուն աչքին տակ, երբ կը խոհանք Եւրոպայի թոյլտուութեամբ կատարուած ջարդերուն և բնաջնջումին, այլ ևս իրաւունք ունենալ չենք համարձակիր հպարտանալու մեզմով և ոչ իսկ մեր նեվայի բարեկամներով։ Փրանսացիք աւելի շատ բաներ կը յուսայինք Ռուսիայէն և Փրանսո-Ռուս համաձայնութիւնէն, երբ դաշնագրութիւն կնքուեցաւ երկու կառավարութեանց և երկու ազգերու միջեւ։ Աւանց պնդելու ինքնակալական կայսրութեան ներքին վարչութեան վրայ, կը խորհէինք որ արտաքուստ գոնէ Արեւելքի մէջ, երկու պետութիւնները իրենց պիտի վերագրէին, գրեթէ հաւասար կերպիւ, ազատարարի պաշտօն մը, և թէ՛ դաշնագրութիւնը պիտի ծառայէր ժողովուրդներու ազատագրութեան, արդարութեան, ինչպէս նաև խաղաղութեան գատին։ Իրաւ սխալած ենք ուրեմն, և պարտի՞նք հրաժարիլ այս ակընկալութիւնէն, որ մենէ չաւերուն համար Դաշնագրութեան արդարացումն էր։

Ռուսիայ կիլիկիայ ասոր պատասխանը տալ մեզ: Բայց եթէ կուզէ ապացուցանել թէ հրաժարած չէ ամեն վեհանաժողովներէ, և թէ իրենց եղբայրներու ազատութեանը վաղելու անձկալից Պաշկարները կեցնելով ի մտի չունի Սուլթանին զինուորներուն ազատ ժամանակ ձգել իր նախկին պաշտպաններէն կոտորելու, ճիշտ ժամանակն է որ գործէ, կամ գոնէ իր խօսքը երկարութեան լսելի ընել տալու չափ բարձր խօսի:

Ռուսիան, եթէ կուզէ իր անկեղծութեանը հաւատարման, և իր քաղաքական չարախօսները կարկել, լաւ կընէ եթէ գաղտնի հալածելէ իր մէջ, Կովկասի մէջ և այլ ուր, այն քրիստոնեայ ժողովուրդները, որոց բնական պաշտպանն ըլլալ կը պարծենալ երբեմն:

ԱՆՔՈՒ ԼԵՐՈՒԱՊՈԼԻՏԻՈ

ԱԶԱՏ ԽՈՅԵՐ

ԲԵՄԻ ՎԱՍՏԱԿԱՆՈՐՆԵՐՈՒ

Թող ներքին ինձ իմ խոնարհ կարծիքը յայտնել տեղական բնակ յարգոյ վաստակաւորներին ու մանաւանդ Պ. Պապանեանի, իբրեւ վարչի և զերասանագետ ՆԱՏԵՎՏԱ զերասանախումբին:

Բեմը՝ անշուշտ ինքնին կոչուած ըլլալով մարդկութեան չինիչ և հրահանգիչ դասեր տալու, բնականապէս պահանջել էր թէ՛ բնականներն ևս լինէին, գէտ ըստ բաւականին զարգացեալ և նախապէս պատրաստուած համեստ ուղիք. որպէս զի կարող ըլլան հասարակութեան առջեւ հայելիացնել մարդկային դասակարգի այն բոլոր յոռի ինչպէս նաեւ յաւ կողմերը իրենց ճշդութեամբ և իսկութեամբ, և այն առեւ միայն բնակ իր բարձր կոչման օգտակարապէս ծառայած կը նկատուէր: Տիրող կարգ ու սարգերու և ապականիչ բարքերու անխորի ճաղկիչ խաղաղանք բնին ու բնականները լինելով փափաքելի էր նաեւ որ, անոնք իրենց ձեռնարկին մէջ միշտ առաջնութիւնը տային օգտակարին և կրթիչին, ինչ որ կը պահանջէ բնին իսկ բարձրութիւնը:

Տաղանդալի և աննպատակ ներկայացուցներ աւելի կը ծառայեն, հանրութեան սրտին մէջ փթացնելու ունոյն իսկ մտահոգներ անոր գէպի բնին սածած սէրը և համակրանքը. հետեւաբար պէտք է զգուշանալ միօրինակ խաղերու յաճախակի կրկնումէն, միմոսական անտեղի շարժ ու ձեւերէն աւելորդ ու անյարմար խօսքերու և շատ անգամ նախադասութեանց արտաբերումէ, աչքնուռ թերութիւններ՝ որք սակայն դժբաղդաբար անպակաս են «Նատէժտա» խմբին. ձգտել գէպի վեհն, գեղեցիկն և սպիւնն, դա ամենուս ոչ անդիմադրելի փափաքն է, իսկ արուեստագէտի մը միանգամայն նշանարանը պէտք է լինի:

Ծանկալի էր որ Պ. Պապանեանը Հայ բեմին ոչ արհամարհելի գէժքերէն մին համեստութիւնը ունենար վարկեան մը խորհրդածելու և վերելի բանաւոր գիտողութիւններէն առանց փոքր ինչ վերաւորանքի իրեն բաժին հանելու:

Իր առաջնորդութեան ներքեւ գանուող խմբին ազնուամտն և փայլեան հոգատար լինէր, ամեն կարելի միջոցներ չի խնայէր իսկ շահուն և հասարակութեան օգտին համար:

Մի քանի խօսք ալ Օր. Քաթինայի անշուշտ համեստութիւնն օրիորդը չի պիտի վշտանար երբ իրեն առաջարկուէր թէ նա ևս իւր կարգին իրեն տրամադրելի ժամերէն մի մասը՝ երգերու և պարերու ցանկին ճոխացման յատկացնէր որով թէ մասամբ մը թատերաւէր հասարակութեան գոհացում պիտի տրուէր. և թէ միւս կողմէն խումբն ալ աւելի սերտ կապերով կիպի մօտեմար գտնեարար ժողովուրդեան:

Օր. Քաթինայի որ կոչուած է խմբին մի կարեւոր պակասը լրացնելու, պիտի գիտնայ անշուշտ իր յաջողութեանը ժողովուրդեան աւելի համակրելի պարտելին դառնալ:

Իմ գրելը թէ ևս մի քիչ վերաւորել, բայց միանգամայն աւելի ամօքել ըլլալով, կը սրբենք յուսալ և մանաւանդ տեսնել Պ. Պապանեանը աւելի փայլուն և աւելի յաջող իր ինքնական բաժր կոչմանը մէջ. իրեն բարի յաջողութիւն մտղմելէ առաջ կը փութամ հրապարակաւ համակրանքի և հիացման զգացումներս արտայայտել բոլոր այն աշխու պարտներուն որք Պապանեանի անձկութեան օրերուն, անոր թեւ ու թիկունք հանգիստանալով տեսակ մը բարձրակի գերը ստանձնելու ազնուութիւնը և վեհանաժողութիւնը ունեցան. այդպիսեաց թիւը աւելի կատարարանայ և կը բազմապատկի երբ Պ. զերասանախումբը գիտնայ խնամալ՝ և ժողովուրդեան փափաքանք ու ճաշակին համեմատ համով ու հոտով խաղերով ի բեմ ներկայանալ:

Մի քիչ ղոհողութիւն և բարեացակամ օգի, և ահա ամեն ինչ կը զեւրանայ:

ԱՄԱԹԵՕՈՒ

ԴԻՏ. ԽՄԲ.— Տ. Պապանեանի բարեացակամութիւնը և ղոհողութեան պատրաստակամութիւնը մօտէն ծանօթ են մեզ, միայն գլխաւոր սլակաւ մը, զերասանութիւն մը պակասը, հարկադրած է «Նատէժտա» խումբը լուրջ արամները բարձր թողի ընել: Բայց կը յուսանք թէ նա պիտի յաջողի ի մօտոյ լեցնել այդ կարեւոր պակասը և խումբը հրահանգիչ խաղեր խաղալու ներկայ անկարողութեանէն բարձրացնել:

ՌՈՒՍԱՆՈՒԳԻ ԳՈՐԾԵՐ

Մէկ քանի օր քաղաքս գանուելէս պատահութիւն կ'առնեմ, այս տեղի ազգայնոց հանրային կեանքին վրայ քանի մը տեղեկութիւններ տալու:

ԴՊՐՈՑ.— Հոգաբարձութիւնը, որ անցեալ չորսնիւր վերջը հրաժարի է թողլին միահամուռ խնդրանքին վրայ, վերադառնալէ իւր պաշտօնը, և ծնողները ի քաջալիրութիւն Հոգաբարձութեան, ղալոցին վճարած ամսականութիւնն 10 ԹՂՕ աւելցուցեր են. ատոր ալ փոխադէն, Հոգաբարձութիւնը, այս տարի աւելցուցեր է, Գերմաներէն լեզուի դաս մը. Առհասարակ ժողովուրդը գոհ է Հոգաբարձութեանէն. «տրպար հոգաբարձութիւն» կ'անուանեն զայն: Ու ևս իրաւացի կը գտնեմ այս կոչումը. երբ կ'ընտրեն նաեւ ինծի թէ՛ 1500 ֆրանքի չափ պատրաստ դրամ խնայել է Հոգաբարձութիւնը, յառաջիկային՝ աղջկանց զարգացնելու չինութիւնը զի բացակայութեան համար:

ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԵԶ.— Հայերը հոս ալ մանկապարտէզ մը ունին. որ ցարդ Տիկնանց խնամակալութիւն մը կը կառավարէ եղբ. բայց այս տարի, հոգը յանձնուեր է երիտասարդներէ բաղկացած ևուսգամեայ խումբի մը, որուն առջի ղործն է եղբ. Պոլէն Հարող վարժուէի մը հրաւիրել: Այդ խումբը, այնքան ևուսգամեայ գործին է յարած. որ ժողովուրդը հիմակուրէն վատաշուքիւն կը զլտայ թէ, կատարեալ մանկապարտէզ մը պիտի ունենան քիչ ատենէն: Կարեւոր պարագայ մը, մանկապարտէզին գումարը որ մինչեւ վերջերս իրենց փեղկերը գոց կը պահէր եղբ. աղքատ տղոց առջեւ, շնորհիւ նոր խնամակալութեան հաստատած «պաշտպան»ի օխոզմէն, շատ մը աղքատներ ալ գումարներ բաց պիտի գտնեն իրենց առջեւ:

Ռուսաճեքի կրթական գործին մէջ եթէ ցաւալի կէտ մը կը գտնեն տեղացիները, այն ալ աղջկանց զարգացնելու մանկապարտէզին շէնքերն են:

— Ի՞նչ ընենք, պարոն, յարեց ինծի ծանօթ մը. բնական օրէնք է, ամեն աղէկութիւն մէկ տեղ չի կրնար ըլլալ: Եւ աւելցուց, աւելի տղէկ է որ կազմը հին ըլլալ բայց ճիշդ նոր: ԱՂՎԱՆԱՆԱՆԱՆ.— Կարեւոր մարմին մըն է ասիկայ, որուն նպատակն է հիւանդները խնամել, անօթիները կշտացնել. չքաւոր ճամբորդներուն ճամբու ծախք տալ, և... մատուցելին: Այս մատուցի գործը, որ գերեզմանատար մէջ պիտի շինուի, երկրասարգներուն շինելուն զպիւր է անցեալ տարի: Այս տարի աղքատախնամին գործադիր ժողովը վերակազմելով. թաղին մտացի մէկ մասը, հինիւր ու նորերը հաշտեցուցեր են, որոշել տալով որ, գերեզմանատան մէջ պէտք է բան մը շինել վերջապէս, որպէսզի հինիւր չը նեղանան, ու այդ շինութիւնը, մէկ երկու խոշոր սլաններ ըլլալու են. պահպանի կամ մուկի համար, ասով ալ նորերը գոհ են մնացել, անանկ որ հիմայ, քար գայլակողութեանը մի անգամ ընդ միշտ վերջացած, ամենուրեք վրայ ալ, աղքատախնամին համար ղորովազին սիրտ մը դառայ:

ԹԱՂԿ. ԽՈՐՀՈՒՐԴ.— Այս միջոցիս այս մարմինը հրաժարած է, նոր ընտրութիւն տեղի պիտի ունենայ մօտաւոր կիրակիներէն մէկը: Այս մարմինին չորսն ալ, ժողովուրդին մէջ երկու թիկուն գոյներ տեսայ: Երկրասարգները և ոչ-երկրասարգները: Ահա երկուստեքներուն կարծիքը: — Աղէկ եղաւ կայս. բնաւ հայելու տուած չունին. քիչ մը պատրաստ դրամ ունէին կայս բանկալ ըսին բան մը անկեցին Եկեղեցւոյն դռանը քովը, մինչդեռ անպէս աղջկանց զար ցը փելչելու վտանգի տակ: Ինչ կընեն ինչ չեն ընէր լուր չունինք...

Ոչ-երկրասարգները.— Ասոնց օրով չէնք շնորհք դպրոց, մանկապարտէզ, աղքատախնամ տեսանք, քաղաքներուն մէջ կուսակցութիւններ չեղան, տիրացուի, տէրտէրի, վարժուէի, վարժապետի խնդիրներ ելան, ամենքն ալ մարկցան: 5-6 տարի հանգաբար ժամանակ անցուցինք: Դպրոցէն տարին 3000—2500 ֆրանք դրամ տուին, պարտք չձգեցին: Եկեղեցին փայլեցուցին...

Ես այս երկու կարծիքներուն մէջն, սապէս կըրի կազմել իմ կարծիքս թէ, Եկեղեցւոյն Խորհուրդը տիրապիւր կոչուելու ալժանի պիտի ըլլար եթէ ըրածներէն մէկը չընէր և չըրածներէն մէկը չընէր, այսպէս բանկալ փոխանակ չինելու չը չընէր. և հաշիւը փոխանակ չի տալու՝ տար:

այս կերպով դժգոհ մնացող չպիտի գտնուէր:

Նոր ընտրութեան համար, այս քաղաքին մէջ օրէնք մը յիշեցին, այն է ընտրութիւնը և ընտրութիւնը պուլիտիկան պարտաւոր են ըլլալ: (2) Բայց որպէս զի տաճկահայաւորները դժգոհ չը ձգուի. տեղացիները իրենց մէջէն հինգ հոգի վրայ քուէարկութիւն պիտի ընեն, և վերջը անոնց վրայ պիտի աւելցնեն, առանց քուէարկութեան երկու տաճկահայաւորներ: Վանդալները հիմակուրէն պատրաստած են, բոլորն ալ վաճառակահական դասէն. գործի լուրջ մարդիւր, որոնց համար հիմակուրէն մեծ յոյսեր տածելու օգնութիւն մը մոտեցանելէ չեն քաջուիր կուր, մանաւանդ տաճկահայաւորներու գործին մէջ միտնելուն համար:

Չարածի բարեկամ մը չկրցաւ ինքզինքը զպաւել ակննդի վրայ միմեկէ: — Նոր ընտրութիւններուն վրայ, այս մարդիկը սա հաւատքը ունին թէ, քիչ ատենէն իրենց եկեղեցին Բարեգի Նոթը ծածկն պէս բան մը պիտի ընեն...

(Շարունակելի)

ՆԱՅԱՍԱՆԻ ԲՈՐԵՎԱՍՏԵՐԸ

Նմերկեայի մէջ «Հայաստանի բարեկամներ» անունով ընկերութիւն մը կազմուած է: Նպատակն է Հայկական խնդրոյ և Հայերուն վերաբերեալ լուրեր և տեղեկութիւն տարածել Ամերիկեան լրագրաց միջոցաւ: Ընկերութեան նախագահութիւն է տիկին Ճիւրեկա վարտ Հաւա. փոխ-նախագահներն են յարգելի Ամուէլ Ժ. Պարրոյս և ուրիշ ակնաւոր անձնաւորութիւններ իսկ ոտորագրելոյս յանձնուած է Մամուլ Կրթականներ հոգը: Ընկերութեան անդամները միայն Ամերիկացիներ են:

Ընկերակցութիւնս զիւրութիւններ ունի լուրեր և տեղեկութիւն տարածել ամեն տեղ, ամերիկեան մամուլ միջոցաւ. իսկ օգտակար ըլլալու համար, պէտք է տարածելու լուրեր և տեղեկութիւն ունենայ: Թախանձաղին հրաւեր կը կարգաւ ամեն Հայոց որ կարելիութիւն ունին ընկերութեան հայթայթել Ամերիկայի հասարակութիւնը հետաքրքրող լուրեր և իրականութիւններ Հայկական գործիւր մասին: Թորքիայի, Ռուսաստանի և Հայկական ու և գաղթական մը մէջ, որպէսզի ինձ ուղղին այդ տեղեկութիւնները. իսկ ևս զանոնք հրատարակութեան պիտի ղրկուի Ամերիկեան թերթերու: Այսպիսով Ամերիկեան հասարակութիւնը լաւագոյն ևս պիտի ծանօթանայ Հայոց և Հայկական խնդրոյն:

Եթէ զրկուած լուրերը Անգղիերէն և Ֆրանսերէն են ևս ինքս կարող եմ կտրկաղ. իսկ եթէ Հայերէն և տաճկերէն կամ Ռուսերէն են, իմ բաղմամբ և հայ բարեկամներու թաղմանը կուտամ. կը խնդրուի հոգ տանել որ լուրերը ճիշդ ըլլան, զի եթէ միւս հրատարակելու տուած լուրերը անձեղաւ ելլեն, մեր ընկերութեան վարկը կը կոտրի:

Մեր այս ջանքերուն նպատակը փափաքող Հայ հրատարակիչներէն կը խնդրուի որ իրենց թերթերէն մէյմէկ օրինակ ղրկեն ինձ. ընկերակցութիւնը ևս մասնաւոր անհատներէ ալ կրնայրուի որ հետս թղթակցին: Տեղեկատուներու անունները գաղտնի կը պահուին, եթէ փափաք յայտնուի:

Ընկերութեան օգտակարութիւնը կախուած ունի գործակցութեան չափէն որ պիտի ունենան մեր հետ մեր Հայ բարեկամները, լուր՝ ու հաւաքման օգնելով մեզ:

Հասցէ՝

Alice Stone Blackwell
45 Boutwell Avenue, Dorchester,
Massachusetts (U. S. A)

ԲԱՅՆԱՄԱԿ

Ա. Ռ.

ՍԱՐԳԻՍ ԳԶ. ՂԱՐԻՊԵՍՆ

Ձեր ինձ ուղղած մէկ նամակի մէջ կըսէք թէ եկեղեցական, օրհնիք չը ներէր Ձեզ՝ որ ընդունելով իմ հրաւերս զայսք ի Պուրկազ հոգեւոր պետքի մը գործադրան համար, քանի որ տեղս կը գտնուի ուրիշ քահանայ մը:

Ապա խնդրեմ, աչք պապա, հաճեցէք ինձ խնայել թէ Հայաստանեայց եկեղեցւոյ ո՞ր օրէնքն է այդ Ձեր յիշածը: Արդեօք, տէր պապա, ա՞յն օրէնքն է՝ որ քահանային կը թոյլատրէ երթալ խաբէլ իր կարգին Պատրիարք, հանգանակութիւններ ընել Ուրբանոսի մը անուան, երբ այդ ուրբանոսը գոյութիւն չունի, ժողովուրդէն դրամներ հաւաքել՝ ու յետոյ անոնց մօտին մէկ ջնջին մասը ցոյց տալ. ըսէ՛ք խնդրեմ, այդ ա՞յն օրէնքն է՝ որ կը տրամադրէ նաեւ քահանային՝ իր պաշտօնի սուրբ կոչումը մոռնալով՝ ա.ս ինչ կամ այն ինչ խմբակի շահատակութիւններուն գործիքն ըլլալ ու երկպառակութեան որոմներ ցանկ ժողովուրդին մէջ: Եւ, Տէր Սարգիս հայր, դարձեալ այդ օրէնքն էր՝ որ լապիս գրեթէ տարի մը առաջ կը ներքէր Ձեզ Պուրկազ գաւ. քաջ պահալով հանգեալ թէ Տէր Գէորգ քնյ, Հիւրմուղեան հոս ներկայ էր. կամ թէ, արդեօք օրէնքի փոքրիկ փոփոխում մը էր որ այն ատեն ըրէք, Վառնայի Թաղական խորհուրդին խաղ մը խաղալու հարկին մէջ գտնուած ըլլալով՝ Ձեր գրաւի գրուած տան խնդիրը կարգադրելու համար:

Ձէ՛, տէր պապա, Հայաստանեայց եկեղեցւոյ մէջ այդ ա՛նակ օրէնք չկայ, այդ միայն ձեր մէկ քանկներուն մէջ գոյութիւն ունեցող համապարտիկ համաձայնութիւն մէ՛, աւելի գիւրաւ շահագործելու համար միամիտ ժողովուրդը. Հայաստանեայց եկեղեցւոյ զաւակները ազատ են գիմելու իրենց հոգեւոր պէտքերու համար ամեն հայ քահանայի:

Իսկ ձեզ նման քահանաներն, որք ամեն վայրկեան իրենց պաշտօնի նուիրանքներն ու սրբութիւնն ուսուցող կոչումն ու պատիւը իր պատիւը հարկաւոր են իրենց անձնական շահերէն զերեւելու համար:

Իսկանուրեքն ու սրբութիւնն ուսուցող կոչումն, չեն անշուշտ որ պիտի գտնուին հայ ժողովուրդը իր այս ճգնաժամին մէջ, հաւատքը անոր կոչումին պողպատեայ վահան մը ընելով՝ որպէսզի նա կարենայ դիմադրել այն հարուածներուն զորս կուտան իրեն ամեն «ր կրկն մեծ բռնապետն» Դուք, իրը թէ այդ հաւատքի պաշտօնեաներ, որքն անոն կը կրէք ներքէնապէս անոր սիրտը: Կերեւի թէ՛ այն սեւ սքեմը զոր կը կրէք, ձեր վրայ առած էք՝ ո՛չ ի նշան ձեր աշխարհական կեանքէ հրաժարման, այլ լոկ իրը ծածկելով ձեր ազատ ուսուցչական քերական:

Բայց ժողովուրդը՝ որու ձայնով միայն տրուած է ձեզ այդ նուիրական հաւատք, օր մ'ալ, լաւ գիտցէ՛ք, զայն կը քաշէ՛, կը պատռէ՛ ձեր վրայն, ինչպէս ասոր օրինա՛ը ցոյց տուաւ վերջերս յանձին ձեր աչք Սթանուս կողմը:

ԱՐՄԱՒԻՐ Ե. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

26/9 հոկտ. 1903

ՊՈՒՐԿԱԶ

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՌՈՒՍԱԶԱՅՈՑ Եկեղեցապատկան կառուածներու գրաւման դէմ բողոքող բազմաթիւ գրութիւններ հասած են Թուրքիոյ գաւառներէն Պոլսոյ Պատրիարքարանը:

ՊԱՏՐԻԱՐԿԻՆ Նախագահութեան ներքեւ կազմուած այն յանձնաժողովը՝ որ Սոսիալիստական Վիճակաց Բախման ծրագիր մը կը մշակէր, սուրբութիւն իր գործը, ծրագիրը յանձնած է իր անուն ժողովին նկատողութեան: Ժողովը իր վերջին նիստին զանի յօդուած առ յօդուած քննելով ընդունելի դատած ու անոր գործադրութիւնը յանձնարարած է Պատրիարքին:

Ս. Է. ՄԻՍՏԵՆ Պատրիարքարան հասած է սեպտ 16 թուակիր ընդարձակ տեղեկագիր մը, որմէ կը հասկնանք թէ վերջ. Հայրապետին Բեղերս պուրկ զրկած գիրը սեպտ. 12 թուա-

նակին կը գէշ Մայր Սթանուս 8 պաշտօնեաներ, կառուածհամարի եւ ստացուածոց արձանագրութեան եւ կնքման (աւելի ճիշդը գրաւման) գործողութիւնները կատարեն են Մայր Աթոռոյ մէջ եւս ըստ բարձրագոյն հրամանին, բայց անոնց գործակցութեան էջմիածնայ հայ պաշտօնեաներուն ու կողերին:

ՊՈԼՍՈՑ Գալֆանան Որբանոցի չինութիւնը պիտի սկսի յառաջիկայ մարտին: Նոյն որբանոցի վերաշինութեան համար, Տ. Գրիգոր Գարակեօզեան նուիրած է 50 ոսկի, Տ. Յովհաննէս Յակոբեան 30 ոսկի՝ եւ Տ. Միքայէլ Յակոբեան 20 ոսկի:

ԳԵՈՐԳԵԱՆ Զեմարանի բացման հանդէսը կատարուած է սեպտ. 10-ին: Այս տարի ձմեռարան մտնել փափաքողներու թիւը անհամեմատ կերպով շատ ըլլալով մեծագոյն մասը չէ կրցած ընդունուիլ: Հանգուցե՛ղ Գրիգոր Թումանեանի ժառանգներուն նուիրած 7000 ռուպլով կառուցուած լինցած է ձմեռարանին յատուկ հիւանդանոցը, որ ունի 8 սենեակ ու մէկ դահլիճ:

ՊԱՆՏՐԱՄԱՅԻ մէջ կարգ մը Հայ-Հոռմէականներու մայրենի եկեղեցւոյ ծոցը վերաբաւանալու լուրը՝ զոր հերքած էր «Մէճմուլայի Ախպար» Հայ-կաթոլիկ թերթը, կը հաստատուի տեղւոյն Առաջ. Տեղապահի մէկ տեղեկագրովը, որուն կցուած է վերաբացողներու անուանց ցանկը:

ԻՐՈՆ. ԺՈՂՈՎԸ Կրէտի հոգեւոր հովիւ նշանակեց տէր Միլտիէ քնյ. Զրկագրեան:

ՊԱՏՐԻԱՐԿԱՐԱՆ գրկուած հանրագրութեան մասին ցարդ ու եւ է լուր չէ ստացուած 4. Պոլսէն: Միայն «Առաջահանգ» լրագիրը քանի մը սողով Վառնայի հանրագրութիւնը յիշելով, կաւեցնէ թէ նախագահ Տ. Վահան Վ., ինչպէս նաեւ տեղւոյն Տ. Մարտիրոս եւ Տ. Սարգիս քահանաները, որոնք ներկայ գտնուել են, կը հաստատեն օրինաւորութիւնը ընտրութեան: Արդէն Կեղը. վարչութիւնը եւ թէ այդ գիրը նկատողութեան առնէ իսկ, ինք չի բեկանիր կատարուած ընտրութիւնը, այլ Տ. Վահան Վ. ի

նկատողութեան եւ դատողութեան պիտի յանձնէ, մինչդեռ Տ. Վահան Վ. որ եւ է անկանոնութիւն չէ նըմարած, եւ ընտրութեան մէջ շատ անաչառութեամբ (?) վարուած է: Հետեւաբար Կեղը. վարչութեան համար աւելի նշանակութիւն չունին այդ դատողութիւնները. աւելորդ ձանձրութիւն է մինչեւ այս տեղ գրել, պէտք է տեղւոյն վրայ ֆինուրն:

Քանի որ խնդիրը տեղւոյն վրայ քննել պէտք է եղեր, ըստ «Առաջահանգ»-ի, այժմ մեր իրաւունքն է հարցնել՝ այդ ամօթալի ընտրութեան օրինաւորութիւնը վկայող տէր Մարտիրոս հօր (տէր Սարգիսին ինչ ԳՈՒՄՇ ԸԼԼԱԼԸ արդէն հասկցուած) թէ կարող է հերքել հանրագրութեան մէջ ինչ յօդուածներով ցոյց տրուած ապօրինութիւններէն գոնէ մէկը: Այն ապօրինութիւնները եւ աչառութիւնները մինք անհերքելի ապացոյցներով եւ անկասկածելի վկաներով պատրաստ ենք մի առ մի հաստատել: Տէր հայրը իբր տեղւոյն աւագերէցը պէտք է քննութիւն մը բանայ ու լսէ ժողովուրդին փաստերը ու վկանները եւ կամ ընդունի թէ ինք միամիտ գործիք մը եղած է անորակի թաղ. զոյգին եւ առաջնորդ ընտրուելու տենդէն բռնուած վարդապետին ձեռքը:

«ԻՐԱՆԻՆԻՔ»-Ի ՊԱՏՐԱՄԱՅԻՆԵՐԸ

ՎԱՌՆԱ Օր. Տ. Հ. Սահակեան. — Մեր քով նամակ մը ունիք:

— ՎԱՌՆԱ Պ. Վաղնայի. — Ձեր յօդուածը ի պատասխան բարոյապաւստանակ եւ մտաւորապէս սնանկ խմբազրի բանագրուչանաց աւելորդ դատեցինք հրատարակել:

ԴԱՇՆԱԿԻ ԴԱՍԵՐ

Ամենաւոր դիւրուցոյց մէթօտով: Իրմել կէսօրէ վերջ ժամը 2-6 Հաճի Բանաբօյի մօտ Ռատինա փողոց թիւ 9

ԱՆԳՈՒՆԳԸ...

(ԻՐԱՎԱՆ ԿԵԱՆՔԻ ՊԱՏԿԵՐ ՄԸ)

— Ո՞վ է այդ պատանին, հարցուց Սթեֆանը:
— Ինչէ ի՞նչ պահմ, պատասխանեց Մաթոս Ախպար, իմ հարազատ զաւակն է ան:
— Գու. զաւակդ, բացառանչեց չարդի կինն՝ իր մէջ փոթորկող կատաղութիւնը չը կրնալով զսպել:
— Այո՛...
— Է՛յ, ի՞նչ ընելու եկած է:
— Ի՞նչ ընելու պիտի գայ... զողորմաց Մաթոս Ախպար ու Սթեֆանը իրենց նայեցաւ խոռվա-յոյգ եղանակով մը:
Նենգամիտ Սթեֆանը մահու չափ տոգուեցաւ: Բարկութեան աչքերը լեցուեցան ու չը կրցաւ ուրիշ խօսք մը ընել: Միայն թէ՛ աճապարանքով մը պարտէն իջաւ եւ ծառի մը տակ նստեցաւ:
Մաթոս Ախպար, որ կամբի ու զօրեղ նկարագրի մը յատկութիւններէն զուրկ էր, իր թոյլ ու մեղկ բնաւորութեան ներքեւ ընկճուեցաւ վայրկեանապէս: Կեանաբար, փոխանակ հարստաւոր որդւոյն քովն երթալու, ուղղակի Սթեֆանը զանուած տեղը գնաց:
— Ի՞նչ կ'ըզես... ի՞նչ է ըսածդ, հարցուց անոր ցաւաւանջ ձայնով մը:
— Ե՛ս, գոչեց Սթեֆանը:
— Այո՛, գուցէ...
— Միթէ՞ հարցունելու պէտք կայ...
— Ի՞նչպէս չէ՛:

— Ըսել է թէ՛ ըսածս չեն հասկնար, անոնի չէ՛:
— Բան մը չես ըսեր որ հասկնամ... միայն թէ պարապ տեղ կը բարկանամ:
— Հարկա՛ւ կը բարկանամ: Մտածէ՛ անգամ մը... մտածէ՛ թէ ասկից վեց տարի յառաջ ի՞նչ խոստումներով սեմերէն ներս մտար, ի՞նչ միջոցներով արտիս տէրը դարձար. մինչդեռ այսօր, առանց ամիսալու, տունդ կը բերես պատանի մը ու կըսես թէ «հա-րազատ զաւակս է»: Յիշէ՛... գուցէ չէ՛ր ըսող թէ՛ «կինս ու զաւակներս թուրքին են»: Ո՛ւր է... ի՞նչու զաւակդ թուրք չէ... ի՞նչու եկած է քովդ: Եւ ո՞վ գիտէ թէ վաղն ալ կին մը չը տնկուելը մեր դուռին առջեւ...
Մաթոս Ախպար առանց ընդհատելու մտիկ կ'ընէր Սթեֆանը իր ըսածները:
Ի՞նչ ըսէր... ի՞նչ պատասխանէր:
Այն խո՛ւ, աղետալի՛ ու միանգամայն գահավէ՛ժ անդունդը, ուր ինկած էր վեց երկար տարիներէ ի վեր, բոլորովին անել ու վտանգաւոր դարձած էր իրեն համար:
Այն անո՛ւշ, սիրավա՛ռ ու գրաւի՛չ նայուածքն, որ Սթեֆանը այն իր հոգին մէջ ճառագայթած էր, չարունակ կը ցոլար ու այդ յանկարծակեան ցոլա-ցումը կը գեղեցիկէր զինքը:
Հետեւաբար, Մաթոս Ախպար գերեւ մը եղած էր:
— Ի՞նչ կը լռես, գոչեց Սթեֆանը, Ըսէ՛, սուս կը խօսի՛մ... կը զրպարտե՛մ քեզ:
— Իրաւ ես, իրաւ ես... մրմնջեց թշուառ Մաթոս Ախպար:
— Ինձի նայէ՛. միայն «իրաւ ես, իրաւ ես» ըսելով խնդրը չը լննար, ընդհատեց Սթեֆանը:

կուզես որ ամենուն երես տուանք չըլլանք, չ'ըր մը դիր այս անշահ կատակերդութեան: Կը հասկնա՞ս...
— Ի՞նչ ընեմ... դուն ըսէ՛, թոթովեց Մաթոս Ախպար:
— Կեցի՛ր, յայտնա՛ծ ես պատանին թէ «անսը հայրը դուն ես»:
— Ձէ՛:
— Ուրեմն, տոնաց բառ մը յայտնելու, ասկից պէտք է հեռացունես:
— Աղէ՛կ... բայց հայրենակիցներս կը ճանչնան զինքը:
Սթեֆանը լռեց:
Օ՛հ, նենգաւոր կ'ընո՞յ ճակատը մուսլի ու աղետալի ստուեր մը ծածկեց. աչքերուն մէջ դարձուրելի երեւոյթ մը պատկերուեցաւ:
Ու պահ մը Մաթոս Ախպարը դիտեց... անոր տոգունած կերպարանքը նկատեց առաւ. յետոյ մըր-մնջեց:
— Քանի որ հայրենակիցներդ կը ճանչնան զինքը, ըսել է թէ ուշ կամ կանուխ պիտի հասկնուի գործը. հետեւաբար մեր տունին խաղաղութիւնը պիտի վըր-դովուի, մեր հացին մէջ արիւն արցունք պիտի խաւնուի եւ, մէկ խօսքով՝ մեր երջանկութիւնը պիտի կորսուի: Անանկ չէ՛...
— Ձեմ դիտեր... թոթովեց Մաթոս Ախպար:
— «Ձեմ դիտեր» ըսելու պէտք չըկայ. ասիկա ա-րեւու պէս կը փոշլի:
— Ի՞նչ ընելու է:

(Շարունակելի)

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹ

Թ Ի Ի Ր Ք Ի Ա

Ձարըն վիճանայա զիյարէթի միւստիպէթի իւլէ, Աւստրիա վէ Բուսիա պէյնիստէ՝ Մաքէթնիսիա մէսէլէսի իշխան հասըլ օլան հէ- նի իթիլաֆ պու տէֆա Երւոյըլ վէ Պապը Ալիի զիյարտէճէ էնտի- շէյէ տիւշար իթաի, զիրա գօնթ- րօլ ուսուլիւնի թէէսիսի գարար- կիր օլմուշ օլմաղլէ, թիւր ճիւ- քիւմէթիւնի զուլում իշէյէն էլ- լէրիւնի պաղլամըլ օլմաղլ Զա- գաթ Սուլթան իշի տաճա էվ- վէլտէն թուլմուշ օլմաղլ իշիւն պիր իրաւէ նէշը իտուպ, Մա- քէթնիսիա գաւառը գալմըլ օ- լան իսլաւթըն իճրաւը իշիւն միւսթաճէլ էմիրլէր վէրիւմէսի- նի Պապը Ալիյէ էմիր իթմիշ օլ մաղլէ, Պապը Ալի տաթի սօն մէճիլիսիստէ, մէզըրիւր իրաւէ մուճիպ էմիրլէր վէրմէքլէ պէ- րապէր, պու անէ տէկիւն պիր գըւմ իսլաւթըն իճրա օլմուշ մասը Մաքէթնիսիա գաւառը իտէն ըսեան վէ էհալիսիս տա- զըլմաղլ սէպէպի իլէ օլմըլընը զիքըլէ, եագընտա ասայիշիւն իպգա օլմընաղընա գաթիէն իւ- միւս կէօթէրուպ էմիրլէրիւն պի- լա թէէլիւր իճրասընը պիւթիւն Մաքէթնիսիա մէմուրլարընա էմիր իթմիշ տիր։

Պապը Ալիիւն վէրմիշ օլմըլը եէնի էմիրլէրիւն պաղլամըլը շունլար տըր։

1) Եանմըլ օլան քէօյլէրիւն ինչասընա նէգալթի իթմիշ Ի- չիւն մախսուս գօմիսիօնլար թէշ- քիւ օլմընմաղլ։

2) Տէօրթ Պէճիգալը վէ իբի Ձուիցեթիւր զապիթլէրիւն նէ- զարթի իլէ ժանտարմա թէշը- լաթընըն չարուգ իգմալ օլմըն- մասը։

3) Մէմուրիյէթլէրիւն վաղի- ֆէսիգ վէ եախսու միւսթիւ պու- լընան մէմուրլարըն չէտիտ պու- լէթլէ ճէգալանմաղլը։

Պապը թիւրք ճիւքիւմէթի- նիս պու հօգապաղլըլը Բուս վէ Աւստրիա տէլլէթլէրիւն սօն գարարընը թէէլիւր իտէլլէ- ճէք կէօրիւնիյօր պախուսուս ինկիլթէրա տախի աշըր էքիւ- րը պէյան իթմիշ օլմըլընտան, Սթանպուլարի Բուսիա վէ Աւստ- րիա էլլիլէրի աշըր մաալտա թալիմաթլար գապուլ իթմիշ օ- լուպ, չու սըրա միւզէքէրէտէ պուլունըյօրլար վէ պու հաթիթա զարֆընտա եէնի թալէպլէրիւնի հալի պիր ճէտլէլ Պապը Ալիյէ իպրաղ իտէրէք, պիւլա թէէլիւր իճրասընը իտտա իտէճէքլէրիւնի թէլլէկրաֆ պիւլտիւրմիշ տիր։

— Հոկտ. 3 տէ Սէլանիքտէն 45 քիլօմէթրօ իրաղ պիր նօլթաւտա ասքէր նաղլի իշիւն կիթմէքտէ

օլան չըմէնտըքէր Լօգօմօթիֆի կէշէր իքէն տիւսմիթ բաթլա- յուպ, մաքիւսալարա վէ Եօլա իսայլը իսասարաթ վէրմիշ վէ մա- չիւսիսի եարէլէմիշ տիր։ Փա- գաթ էրթէսի կիւնիւ պօղուլար Եօլ եարըլուպ, թրէնլէր իշէ- մէկէ պաղլարըլ տըր։

— Մանասթըր վիլայէթի տա- խիլիստէ Եռուսուլա նամ պուլկար քէօյիւ սեպ. 26 տա թիւրք աս- քէրլէրիւն աթէշէ վէրուպ եագ- մըլ օլմըլարընը ճէկմիկէ պիւ- տիւրլմիշ տիր։ Մէզըրիւր քէօյ 33 իսանէտէն իպարէթ օլուպ, Եալընըլ 3 իսանէ աթէշտէն գու- թուլմուշ։

Մանասթըր րուս գօնօլտը ասքէրիւն պու վաճիլիկիւնէ գար- չը բրօթէսի իթմէսիսիստէ՝ Մու- ֆէթիշ Հիւրմ բաշա ճէվապէն, ասքէրլէր գաւառէն եագմըլ օլմա- յուպ, գաղաէն հաշիգ զուհուրա կէլտիլիկիւն պէյան իթմիշ, վէ թահիգ իշիւն պիր գօմիսիօնը մախսուս կէօնտէրէճէլիւնի պիւ- տիւրմիշ տիր։

— Մէշհուր գօմիթա րէյիսի Պօրի Սարաֆլըն գաթլ օլմը- տըլընը եիւնէ կաղէթալար Եա- շիյօրլար։ Կէօյա պու տէֆա Սարաֆլը պիր գաշ րէֆիգլէրի իլէ պիր քէօյտէ պուլընտըլը հալտէ թիւրք ասքէրիւնտէն ա- բանըղա կէլմիշ վէ պիւթիւն րէֆիգլէրի իլէ պէրապէր թէ- լէֆ օլմըմըլ։ ԹԱՆ կաղէթաւը տախի պու մաթէֆաղ հալաւի- սի եագմաղլէ պէրապէր, թաս- տիգէ միւսթաճ օլմըլընը իրալէ իտէյօր։

— Պապը Ալի Աւստրիա վէ Բուսիա էլլիլէրիւնէ պիր նօթա վէրուպ, միւսթիւ օլան պաղլ ասքէր զապիթլէրիւնի վէ պիր թագըմ նէֆէրլէրիւն ճէլտլանմա- լարը իշիւն էմիրլէր վէրտիլիւնի պիւլտիւրմիշ տիր։

— 3 —

ՅԵՐԱՅԻՄ ՎԷ ԻՆԿԻԼԹԷՐԱ

Պու իբի մուսաղլամ տէվլէթ պէյնիստէ պիր վաղըթտան պէ- րու մէվլուի պաճա օլան սուլ- մուգալլէնաւիսի իմզալանմըլ տըր։ Եանի պաճաւտան սօնրա ին- կիլթէրա վէ Ֆրանսա տէվլէթլէ- րի արալարընտա գուհուր իտէն մէսէլլէրիւն հալլ Լահէյտէրի հէյէթի հաքէմիյէսիսիս իհալէ ի- տէճէքլէր։ Փաղաթ պու պապտէ պիր թագըմ ինճէ չարթլար տախի մուգալլէնաւիստէ միւն- տէրիճ պուլընտըլընտան, արդու օլմընտըլը գաւառը մուսթիւր կէօ- րիւնմէյօր։ մէզըրիւր մուգալլէ- լէնաւի պէշ սէնէ իշիւն իմզա- լանմըլ տըր։

Մ. Ամերիկա վէ Ինկիլթէրա պէյնիստէ տախի օ՛ Եօլտա պիր սուլ- մուգալլէնաւիստէն իմ- զալանաւաղը րէվալլէթ օլմըլըյօր։

ԱԳԱՍԻ ՇԱՐԳ

Բուսիանըն Ագասի Շարգ միւս- թէմլէգաթընա գրալ վէքիլի իւն- վանը իլէ նաղըր թալիս օլմընա Սլէքսիլէ Ձար չու մաալտա պիր թէլլէկրաֆ վէրմիշ տիր։

«Բուսիանըն չան ու թէէսիսի- նի իգթիլպի հալ սիլան գու- վէթի իլէ մուհաֆազա իթմէք իշիւն անա սէլաշիյէթի քեա- միլէ վէրիւրմիւ»։

— Ճարօն խարիճիէ նաղըրը վէ րուս էլլիսի պէյնիստէ բէք մուհիւր միւզէքէրէլէր ճէյէրան իթմէքտէ տիր։ Ճարօնլըլար Գօ- րէտաւ րուսլարըն հիշ պիր սու- րէթտէ իմթիպաղ էլտէ իթմէլէ- րիւնէ րաղի օլմաւալաճաղլարընը պէյան իտէյօրլար։

— Լօնաւաւաթի ճարօն էլլի- սի չիւտիլիւր մուհաֆէպէ գօր- գուսը օլմաւաղընը պիւլտիւրմիշ իտէն, միւզէքէրէլէրիւն նէթի- ճէսի նէյէ միւնճէր օլմաւաղը մէճհուլ տըր։ հաղըրլըլ գէր ի- քի թարաֆտան ֆէվզէլաւտէ տիր։

ՄԻԻԹԷՆԷՎԷԹԷ

Լօնտրաւտան Բարիլ Պէրլին թարիգի իլէ, Վարչալա վէ Մուս- կուստան կէշուպ տօղրու Բէրիւնէ գաւառը թըրէն իշէթմէք իշիւն մէզըրիւր խաթլարա մալիւր օլան չըմէնտըքէր գուլմանիալարը վիլէնաւտա պիր գօնկիւթ թէճէմ- միւ իթմիլէր։ Լօնտրաւտան թը- րէնէ օթուրան Եօլմուլարըն բա- սարօրթլարը գալտ իթմէք վէ հշեալարըն կէօրիւր մէսէլլէրի խուսընտա գարարլար վէրիւ- միշ օլարաղ, հաթիթաւտա պիր տէֆա պու թըրէն սուլաթլէ Լօնտրաւտան Բէրիւնէ կիտէճէք տիր։ Եօլմըլար Եալընըլ Բուսիա- տա բասարթի գալտ իթմիլէ- ճէքլէր։

— Պէրլինտէ իբի մուհարրիւր կաղէթալարընտա իմէրաթլարա գարչը եագտըլարը իշիւն պի- րի 8 ալ վէ տիկէրի 4 ալ մա- չպուսիյէթէ մաճըլմօ օլմըլար։ Մէրգուլ մուհարրիւրլէր եագ- մըլար քի իմէրաթլար վիլհէլմ իսթիլալ զուհուրիւնտէ քէնտի- սիսի մուհաֆազա իթմէք իշիւն պիր աւտաւտա պիր մէթիւն գալէ Եալտըրմաղ ֆիքրիստէ տիր։

— Մարօք սուլթանընա ըսեանա գարչը ըսեանա գաղլը- մըլ օլան գապիլլէր էլան թէր- քի սիլան իթմէտիլէր վէ Մարօք օրտուր պաղլ միւսաւտէմէ Երտէ կէրի չէրիւմէյէ մէճպուր օլմը, Պու սէպէպլէ սուլթան կէշէն կիւն պէօյիւք զապիթլէրիւնի հաղա- րա չաղըրուպ, անլէրիւն կէվշէկ լիքլէրիստէն տօլալը թէքտիւր իթմի վէ մուսթի սուրէթտէ հա- րէքէթ իթմէլէրիւնի էմիր էյէտիւ։

ՏՕԲԹ Ն. ՍՕԹԻՐՕՅ

Մանաղէտ մանկաբարձ-վիրաբուժ

Հիւսնոյ կընդունի ամէն օր առա- ւօտան 8—10 և կէսօրէն յետոյ 2—4 Բնակարանն է Ձար-Պօրիս փողոց թիւ 4 Մուսալլայի մօտ։

6—1

ՆՈՒԱԿԻ ԴԱՍ

Նուաղի, (մանտօլին, քիթաւա, արմօնիք, շուլթալ) դառ առնել և նօթալի վրայ քեօրիւր նուաղ ամէլ սորլիլ փափաքողիւր թող գիմէն իմ բնակարանա, ճիւղէնա- քա (Սաքալլը չէշմէ փողոց թիւ 56 Պալմանիսիս գիւրաւաւալի ի Են։

ՄԻՍԱԲ ԲԱՐՍԵՂԵԱՆ

4 - 2

ԿՈՐԵԻՈՐ ԱՄԵՆ ԸՆՏԱՆԻՔԻ

Ձգեալիկիւնը նեկոյ Ե. կիզտեր ու արաւտիւր մալարոյ Տ. Տ. Վ. Սոթի- լիլի և Ի. Բէթրաֆի ճարտի գօր- ծարանիս Վաւալի մասնաճիւղը կը գաւառի Ձար-Պօրիս փողոցը նախկին շաքարատան աւելը։

Շօղիւր կը ներկէ Ե. զիւլիւրը կը մաքլէ մուտքէ ինկիւնիսի, Կիսա- մաւաքիւղէն, քիզիկէն կամ բաւալա- կախանի կիւպաւանի, արաւիկ կանաչ եւ տղայոց հագուստներ, ձեռնոցներ, վերարկուներ, պիւզներ, անձրեւա- նոցներ, քիզ և բաւալալէ Դանս- ներ, դիճան, չալապ, վարաղոյր ծածկ-ց եւալիւ։

Ուրիշ տիպէրէ թող զրկնի մեղ Ե. միւք գործադրելով կը վերադարձնէնք նոյն խանութի մէջ կը ծախուին հիւսած տպարաններ, ինչպէս գու- պանիւր, ֆանէլա, իրիք, հալլու- Ե. Ն. Եաւել ընտիր հօտեղէն, օ սթ ֆօլօն։

Ներկայացուցիչ Մ. ՆԵՏԻՈՎ

ԹԱՏՐՈՆ ՍՈՒՆԵՆԻԼԷ

Նաւթմա շալ Դեյ. խմբին կողմէ վօղը զիւր պիտի ներկայացուի

Ֆ. Ա. ՈՒՍ

Միջախ դ 5 արար

ՊԱՐՈՆ ԲԺՆԵԿԻՆ ԶՈՒՐ ՄԸ

Կատակախան Բաւալարաղ 2 արար

Երգի և պարի Թ. Բաթիւնայի Օլկայի և Ն. Բաթիւրի կողմէն։

ԲԵՐԱՅԻ ԳԻՇԵՐՆԵՐԸ

անուն թատերախաղը փորձի զրուած է

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՆՆԵՐ

— 3 —

ՁեթճՈՒՆԻ ԱՆՃԵՍԼԷՆԻ ԵՒ ՆԵՐԿԱՆ Թէն։ Սյա հետաքրքրաւոր պատմու- թիւնը ամբողջութեամբ կը կու հատրնե- րու մէջ, կարճէ ու ամեն հալ անհատ ունենայ։

ԳՈՂ ՄԺՏՕ Գիւնն է 2 ֆր. գոյա- նալիք հասոյթը յատկացած է հալ ու- րերուն։

Ողբաղիւ ՄիՅՈՒՇԱՆԻՆԻ մեծագիր պատկերը. Գիւն 1 ֆր. գոյաւալիք հա- տոյթը յատկացած է Գաշիլէի Լաւրան- Ընթերցարանին։

Գիւնը՝ Տ. Յ. Կ. ձԱՆԿԻԼԷՆԻ

Վ. Ա. Ն. Ա.

Печатница Взаимность Варна.

Одговорникъ Н. Драгулевъ